

Psychologický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita v Brně

Seminární úkol z předmětu
Psychologie práce a organizace I.

PSYCHOLOGICKÉ DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

Vzorová práce pro studenty

Brno 2013

Obsah

Obsah.....	2
Okolnosti rozhovoru.....	3
Transkript audionahrávky	3
Analýza rozhovoru.....	12
Údaje o respondentovi.....	12
Kategorizace podtémat a analýza rohovoru	12
1. Finanční situace.....	12
2. Rodina	13
3. Fyzické a psychické zdraví	14
4. Trávení volného času	14
5. Délka nezaměstnanosti.....	14
6. Optimismus.....	15
Celková analýza	15
Literatura.....	16

Okolnosti rozhovoru

Nezaměstnaný jedinec (pan M) je známý mého bratra. Kontaktovala jsem ho s pomocí bratra a on souhlasil s poskytnutím rozhovoru. Rozhovor byl proveden v bytě mého bratra, kde jsme měli k dispozici volnou místnost.

Celý rozhovor byl nahráván na diktafon a jeho konečná délka je 24 minut a 31 vteřin.

Před rozhovorem jsem si přečetla literaturu o nezaměstnanosti (viz literatura) a vypsala si proměnné, které nezaměstnanost nejvíce ovlivňuje. Během rozhovoru jsem použila doporučené otázky a sestavila si svoji vlastní sadu otázek podle literatury.

Pan M souhlasil s poskytnutím rozhovoru a jeho zpracováním.

Transkript audionahrávky

Celá nahrávka rozhovoru je zde přepsána doslovně vč. nespisovných výrazů apod.

(JÁ – normální text, *PAN M – kurzíva*)

Dobrý den. Vy jste byl ochoten se mnou udělat rozhovor, za což Vám moc děkuji. Já Vás mohu ujistit, že tento rozhovor je čistě anonymní a bude použit pouze pro účely zpracování seminárního úkolu. Můžeme začít?

Ano, můžem.

Nejdříve se Vás budu ptát na některé osobní otázky a poté přejdeme k hlavnímu tématu našeho rozhovoru a to nezaměstnanosti.

Můžete mi říct kolik je Vám let?

Tak je mě 28 let.

Ummm. A jaké máte vzdělání?

Středoškolské s maturitou.

Ummm. A v jakém oboru?

V oboru strojírenství. Mám vlastně strojírenskou průmyslovku a pak jsem zkoušel ještě vysokou školu, ale tam jsem byl jenom jeden semestr a tak nějak jsem skončil.

Ummm. Jste ženatý?

Jsem ženatý. Jsem. S manželkou už jsme spolu, no šest let, sedm.

A máte děti?

Děti? Děti už máme taky. Máme dvě holky.

A v jakém jsou věku?

Tak starší, starší je šest. Tý bude teďka na jaře sedm. Mladší, ta má tři, takže zatím do školky chodí, no.

Ummm. Takže žena je na mateřské?

Žena, žena je ještě na mateřské a vlastně do září, do září bude.

Ummm. Jak dlouho jste nyní nezaměstnaný?

Tak já jsem nezaměstnaný od Novýho roku, takže teďka je to, dá se říct, třetí měsíc, no.

Ummm. A jaké bylo Vaše poslední zaměstnání?

Tak já jsem zkoušel podnikat, takže jsem byl vlastně osoba samostatně výdělečně činná. Což... byl jsem jedinej, takže dá se říct, jako zaměstnanej, ale sám za sebe, no.

Jak dlouho jste takto podnikal?

Takhle jsem zkoušel podnikat skoro osm let.

Ummm. A v jakém oboru? Co bylo hlavní náplní tohoto podnikání?

Tak náplň, pokud se tomu tak dá říkat, tak byla výroba reklamy. A v zásadě to spočívalo, spíš tak ňák jednak přímo v té výrobě, a jednak potom montáže. Manuální činnost, no.

Ummm. A byl jste v tomto zaměstnání spíše spokojen nebo nespokojen?

Tak to bylo tak různé, protože, když byla dobrá práce, tak byl člověk spokojený, a když ta práce nebyla, nebo když bylo venku špatný počasí, tak se člověk do té práce ani moc netěšil a zas ta spokojenost tak tam moc nebyla, no.

Ummm. A z jakého důvodu jste toto zaměstnání opustil?

Tak těch důvodů bylo, dá se říct několik. Hlavním důvodem bylo teda menší poptávka, tím pádem míň práce, k tomu samozřejmě míň peněz. A potom teda trošičku problémy dělalo třeba zimní počasí, kdy se dělalo venku, takže prostě člověk promrzl. A pak teda taky to, že jsem nebyl skoro doma s rodinou, jo, takže ty děti vyrůstali... Více méně jenom o víkendech jsem je viděl, no.

A jaká byla Vaše předchozí zaměstnání?

No, já jsem žádný jiný zaměstnání neměl, když nepočítám pár brigád. Vlastně akorát po studiu jsem šel rovnou na volnou nohu.

Ummm. A měl jste během Vaší nezaměstnanosti možnost si přivydělat díky brigádě nebo podobně teďka během těch třech měsíců?

Tak neříkám, že by to bylo nějak závatný, ale samozřejmě, že něco málo se našlo. Spíš takový jako fušky po kamarádech, po známých a tak, no.

Ummm. A jak Vy osobně vnímáte tuto formu výdělků?

No, tak takový jako když člověk musí, tak hold prostě musí, takže jak to vnímám? Samozřejmě bych měl radši něco stálejšího s nějakou pevnou pracovní dobou, ale člověk je rád za každou korunu, takže i takhle nějaký ty výpomoci jako...peníze se hoděj.

Ummm. A setkal jste se již s nezaměstnaností ve Vašem blízkém okolí např. v rodině?

Tak rodiče, ty když třeba měnili práci, tak vím, že nezaměstnaní byly, ale v zásadě to byl jeden maximálně dva týdny, takže to se ani nijak neprojevovalo.

Ummm. Jaké oblasti Vašeho života skutečnost, že jste aktuálně nezaměstnaný, ovlivňuje a jak?

Tak...můžete to nějak víc specifikovat tu otázku?

Tak třeba jestli to ovlivňuje Vaši rodinu, a jakým způsobem?

Určitě, určitě. Ono to hlavně ovlivňuje vlastně finanční příjem té rodiny, takže už se prostě nekupuje všechno, tak jak se dřív kupovalo a prvně se vždycky musí zaplatit takový ty stálý platby, pak pokud něco zbyde, tak se kupuje něco dalšího. Co se týče třeba výletů nebo trávení volného času, tak samozřejmě museli se omezit takové různé ty návštěvy a cestování, protože hold na to prostě nejsou peníze. A člověk se musel tak trošku uskromnit, no. A samozřejmě s celou rodinou.

Ummm. A je pro Vás finanční podpora v nezaměstnanosti dostačující pro ty důležité platby?

Tak dostačující rozhodně není. Kdyby byla dostačující, tak bych asi nechodil nikam na žádný brigády a fušky. Ale tak na druhou stranu, zas je to lepší než nic.

Ummm. A jakým způsobem Vaše nezaměstnanost ovlivňuje Vaši rodinu, ještě v jiném směru než finančním? Je něco, co by se dalo najít?

Tak ta nezaměstnanost, no ono to má...je to teda zajímavý, nebo spíš takový hloupý, ale má to i svý dobrý stránky, že člověk s tou rodinou může trávit daleko víc času. Takže ty děti teďka zas to vnímají tak, že si s nima člověk víc hraje nebo tráví s nima víc toho času, než to bylo dřív, takže oni to berou zas z této stránky, třeba.

Ummm. A změnila se nějakým způsobem komunikace nebo rozdělení domácích prací ve Vaši rodině?

No tak musím se přiznat, že občas třeba nějaké domácí práce vykonávám. Občas uvařím, občas setru podlahy, vysaju. Samozřejmě to teda nepřeháním, no ale...ale snažím se trošku doma pomoc, no.

Ummm. Jakým způsobem Vaše nezaměstnanost ovlivňuje Vaše fyzické a psychické zdraví?

Tak se zdravím já jsem nikdy moc problémy neměl, takže to ovlivnění tam, no určitě se projevilo dostatek spánku a taková náká solidnější životospráva, že člověk jí víckrát denně. Takže samozřejmě jsem trošičku nabral. A co se týče těch dalších stránek, tak zas jako nebudu lhát, když řeknu, že člověk je z toho trošku na nervy jako, jo. Když je doma prostě takhle bez práce a teď přemejšlí, kde vezme na nájem, co takňák děti, teď děti maj svý vrstevníky, jsou tam potřeba ty výdaje a naštěstí teda nejsou žádný půjčky nebo tak, takže tadyhle toto

mám tak ňák v pohodě, v pořádku, že nemám ještě další problémy s tímto, ale jen udržet ten chod domácnosti jako...je to docela na bednu, no.

Ummm. Vy jste tady zmínil, že to je na nervy. Jak se to u Vás projevuje konkrétně? Dalo by se něco najít?

Tak najít. No, člověk když takhle lehne večer, teď se mu to všechno tak ňák jako začne spojovat v hlavě, pak se třeba podívá na to, kolikátýho je a že bude potřeba zaplatit nájem, tak člověk hůř, tak ňák usíná. Zás teda druhý den si může přispát, protože nemusí nikam vstávat, ale je to takový trošku složitější.

Ummm. Po fyzické stránce jste pouze přibral, nebo se začalo projevovat i něco jiného např. nějaké nemoce nebo podobně?

Nemoce určitě ne, to nabrání váhy tam samozřejmě nějaký bylo. Možná jsem trošičku zlenivěl, protože přeci jenom není ten každodenní rytmus a chybí takňák to vstávání a prostě ta práce, no.

Ummm. Berete nějaké návykové látky?

Ne, ne neberu. Dřív jsem teda kouřil, ale teď jsem přešel na elektronický cigarety, takže si zabafám tu elektriku a v zásadě to tak nějak stačí a funguje to.

Ummm. Jakým způsobem Vaše nezaměstnanost ovlivňuje Vaše sociální kontakty např. přátelé, bývalí kolegové?

No tak s kolegama, čas od času se některý ozve, že třeba potřebuje s něčím píchnout jako třeba pomoc nebo tak. Což samozřejmě se takhle zastavím. Ale co se týče přátel, tak samozřejmě, když jsem chodil do práce, tak z práce se člověk stavil občas do baru, posedět, poplkat. Na to už teďka tak nějak, zas se vracím zpátky k těm financím, na to už nezbyvají ty finanční možnosti, takže se s nima vídám míň a dá se říct i ta komunikace spíš už jenom prostřednictvím facebooku a sociálních sítí. Jako ta osobní komunikace už tam trošku chybí, no ale tak to se dalo čekat.

Ummm. Jak se v důsledku nezaměstnanosti změnil Váš náhled na sebe?

No tak hrdej na sebe určitě nejsem. Takže jako, že bych se litoval nebo... jako šťastnej taky nejsem, hrdej taky ne, ale tak snad to nebude dlouhodobá záležitost a nějak se odrazím a třeba se mi to podaří a najdu něco a zas se to vrátí zpátky do starých kolejí, no.

Ummm. A jak byste sám sebe charakterizoval?

No myslíte po psychický stránce?

Ano.

Tak já jsem od přírody takovej jako flegmatik, splachovací, no takže mě třeba spousta věcí samozřejmě vadí, vytočí, ale za pět, deset minut už prostě na to tak ňák zapomenu, takže to беру tak jak to je, no. No, takže tak, no.

Dobře. A vnímáte nějakou změnu v charakteru či v chování mezi obdobími, kdy jste byl zaměstnaný, a současným stavem?

Tak když jsem byl zaměstnaný, tak připadlo mě, že jsem byl jako tak větší frajer. Víc nad věci, prostě. Věděl jsem jako, že...byla tam jako nějaká jistota. Ted'ka už hold prostě člověk už není tak velkej pán, jak býval dřív.

Ummm. A jakou máte představu nyní o budoucnosti?

Tak představy, no...co se týče třeba léta, tak představy dovolených se tak nějak vypařily nebo přeměnily určitě ze zahraničních na výlety tady po Český republice. A budoucnost...co nejrychlejc si najít nějakou stálou práci, abych se z toho všeho vysekal, no. Protože v současnosti musej vypomáhat rodiče, aby se vůbec všechno zvládlo.

A změnila se Vaše představa o budoucnosti v důsledku nezaměstnanosti, když pomineme nějaké ty výlety a dovolené ještě v něčem jiném?

Tak budoucnost...když jsem byl zaměstnanej, tak jsem nikdy neřešil to, že si musím najít novou práci, jo, takže ted'ka ta moje budoucnost opravdu spočívá v tom, něco si najít a hlavně něco, kde budu mít tak nějak jistotu toho výdělku a ideálně teda něco, co by mě bavilo, no.

A co by Vás například bavilo, jaká práce?

Tak snad ne ve fabrice jako na osm hodin u soustruhu, i když teda to jsem se ve škole taky učil, takže teoreticky bych to měl zvládnout. Otázka, jestli bych to zvládal psychicky, každý den, takhle hákovat. Takže spíš něco, aby se trochu projevil prostě ten člověk i po tvůrčí stránce. Eventuálně nějaký styk s lidma, prostě spíš tak na nějaké obchodní úrovni nebo tak.

Jak nyní vypadá Váš obvyklý den?

(smích) Tak obvyklý den nezaměstnaného v České Republice: Ráno se vzbudím, děti už jsou většinou ve škole, ve školce – to zajišťuje manželka. A v zásadě televize, internet, oběd. Děti pak se vrátí zpátky, takže nějaký čas strávenej s nima. Úkoly, nějaký hraní, seriály, televize, večere, televize, takže je to takový monotónní. Člověk, když je nezaměstnanej, tak těžko... samozřejmě teda, ted' jsem to vzal hodně jako zjednodušeně. Když přijdou nějaký noviny nebo tak, na internetu se taky člověk kouká třeba po nějakých volných nabídkách, po nějakých nabídkách volných prací, volných pozic a takže to není jen takový to flákání doma. Občas musí člověk zajít na nějaký úřady vyřešit papíry, ale tak jako jinak se nic moc neděje, no.

Ummm. A v čem je Váš obvyklý den jiný od dní, kdy jste byl zaměstnaný?

Tak já když jsem pracoval, tak tam vlastně ta změna byla docela radikální, protože ráno se člověk vzbudil, sedl do auta, odjel a vrátil se večer, proběhla nějaká večere, děti už kolikrát spaly a druhý den nanovo, takže když pominu víkendy, tak ty pracovní dny byly úplně jiný.

Ummm. A co je pro Vás momentálně nejobtížnější?

No nejobtížnější, no já se zas vrátím zpátky k těm penězům. Nejobtížnější, tím, že rodina je, manželka je na mateřský, takže příjmy taky nic moc, dá se říct, že žádný, tak nejhorší je prostě sehnat ty peníze na nájem.

Ummm. A co Vám pomáhá tuto situaci zvládat?

Tak po psychický stránce určitě tak jako kámoši, že občas někdo přijde, stává se třeba na kafe, pokecáme a tak. Samozřejmě to není všechno, takže po finanční stránce pak teda rodiče. Manželka chodí večer na brigády, takže takhlenc to tak nějak plácáme dohromady, no.

Ummm. Hodnotíte svou nezaměstnanost spíše jako ohrožení a ztrátu nebo spíše jako šanci a výzvu?

Tak já jsem, když jsem se rozhodoval stát se nezaměstnaným, protože jsem vlastně ukončoval to moje povolání z vlastní iniciativy, tak jsem to bral jako nový začátek, no. Už to trvá třetí měsíc. Určitě to neberu jako nějaký krach nebo tak... spíš to... kdybych byl svobodnej a bez dětí, tak to vezmu jako výzvu a prostě jdu do toho, ale teďka to beru tak trošku jako... samozřejmě ta výzva je to pořád, ale člověk se už nemůže tak jako úplně rozjet, no. Nemůže všechno hodit za hlavu, ale tak já doufám, že mě to pomůže odrazit se od toho dna a prostě začít nějak znova, takže jako ta výzva to asi spíš je než nějaký krach nebo ztráta.

Máte pocit, že situaci, ve které se právě nacházíte, můžete spíše kontrolovat a ovlivnit nebo tato situace spíše nelze ovlivnit?

Tak ovlivnit jde dá se říct každá situace. Některá teda méně, některá více. Ta nezaměstnanost tu úplně neovlivníte, částečně určitě, aktivně můžete něco shánět nebo prostě nějakým jiným způsobem to aktivně řešit, takže určitě částečně ovlivnit jde, úplně asi ne. Já jsem ještě relativně optimistickej, protože nezaměstnanej jsem teďka ten třetí měsíc, takže ještě to není nikterak strašný. Nevím, jak to s tou aktivitou bude třeba nedej bože po roce.

Jaký je Váš vztah k práci nyní?

Tak zlenivěl jsem. Určitě jsem zlenivěl. Vztah k práci...no tak práce, byla by pěkná už jenom jako na odreagování, ale zlenivěl jsem a teď mi to připadá jako takovej ten vtip, že práce nemá nohy, neuteče...no tak ňák se teďka vidím...ale snažím se, tak snad to nebude na pořád, no.

Jakým způsobem si hledáte novou práci? Vy jste zmínil internet, noviny. Je ještě něco dalšího?

Uhhh. Tak samozřejmě, ono nic moc dalšího není. Občas nějaká nabídka se objeví na úřadu práce, ale to je úplně minimální, takže určitě internet, protože tam těch portálů je několik. Dá se tam sehnat určitě nějaký stálý zaměstnání i nějaký jednorázový brigády a tak, což samozřejmě pomůže. Je tady v Brně i pár agentur, který třeba i tu práci zajišťují, i když je to teda spíš pro studenty, my starší lidi tam těch nabídek už moc nemáme nebo tam jsou takové, které pro nás z finančních důvodů nejsou zas tak zajímavý. Ale rozhodně ten internet. V tom tisku už je toho samozřejmě míň, taky se tam občas něco najde nebo teda doufám. A pak teda po známejch, no. Když někoho potkám, tak se ptám, jestli o něčem neví, ale teďka je docela taková recese, takže oni tak ňák o ničem většinou nevědí.

Jaké zkušenosti máte s hledáním práce přes úřad práce?

No, tak já mám jednu vzpomínku, ta je teda těch osm let stará, když jsem končil ve škole... už je to vlastně devět let...když jsem končil ve škole, tak samozřejmě po škole jsem se šel přihlásit na ten úřad práce a ještě jsem tak nějak nebyl pevně rozhodnutý, že začnu podnikat a tak jsem se tam zaregistroval. Na úřadu práce mě ihned obratem nabídli zaměstnání, ale bylo to tak neperspektivní, byla to nějaká pozice normovače ve větší firmě, takže tam, to jsem si říkal, že se nebudu mít ani s kým bavit, protože většinou, pokud někomu říkáte, že má dělat rychleji a ještě v pozici nově vyštudovanýho člověka, kterýmu je 18, 19 let, tak to by nedělalo dobrotu. Tak to jsem odmítl a v tu ránu jsem na úřadě nebyl, takže pak jsem začal rychle podnikat, abych teda nebyl úplně bez prostředků a co se týče teďka, tak na ten úřad práce se dostávají nabídky no...nemyslím si, že bych tady našel něco zajímavýho.

Ummm. Zvyšujete si svou kvalifikaci během nezaměstnanosti?

Tak zatím k tomu ještě nedošlo, jestli myslíte nějaké rekvalifikační kurzy nebo něco takového. Zatím ne. Možná, jestli tato nezaměstnanost bude dál pokračovat, tak asi budu nucený si něco ještě třeba udělat, ale tak já to beru zatím ještě optimisticky, že ještě něco seženu. Teď přeci jenom skončí zima, začnou sezónní práce, třeba tady zase trošičku ten biznys zase rozběhne a udělaj se nějaký volný místa, takže tak. A pokud by to mělo dál pokračovat, tak asi budu nucený něco zkusit, ale zatím teda vůbec netuším, v čem všem dalším, nebo ne, že bych uměl všechno, ale nenapadá mě, v čem bych se ještě mohl rekvalifikovat, aby mě to k zaměstnání pomohlo.

Ummm. Rozvíjíte nějaké další zájmy a aktivity mimo pracovní trh?

Tak zájmy a aktivity...je víc času, takže trošku ty aktivity jako koníčky, no. Snažím se trošku sportovat třeba v rámci možností. A pak teda koníček jsou děti, takže tak, no...

Uvažujete o tom, že byste se zase zpátky vrátil do podnikání?

Ne. (smích) Ne opravdu, je to neúnosný. Já jsem si vždycky myslel, že ty živnostníci, že se mají dobře, ale možná jsem měl smůlu, nebo jsem možná dělal něco špatně, ale...mě to bavilo, ale bylo to strašněj žrout času a ty finanční odměny tam nebyly takový. Takže radši bych tadyhlencty problémy nechal na nějakým zaměstnavateli a nechal si prostě zaměstnat jako klasickej pacient... (smích)

Ummm. Chtěl byste Vy sám něco doplnit k našemu rozhovoru?

Tak já si myslím, že snad ne a doufám, že jsem Vám pomohl...takže tak.

Určitě.

Tímto bych náš rozhovor uzavřela. Velice Vám děkuji za ochotu a spolupráci a přeji Vám, Ať si v brzké době najdete nějakou vyhovující práci.

Tak já Vám děkuju a ať se Vám daří ve studiu.

Děkuju. Na shledanou ☺

Analýza rozhovoru

Údaje o respondentovi

Respondent (pan M) je 27-letý muž se středoškolským vzděláním v oboru strojírenství. Je ženatý, má dvě děti. Po neúspěšném ukončení VŠ začal podnikat v oblasti výrovy reklamy. Toto zaměstnání po osmi letech sám ukončil. Nyní je třetí měsíc nezaměstnaný.

Pan M na mě působil přátelsky a otevřeně. Nejevil žádné známky nervozity či nejistoty. Osobně jsem ho vnímala spíše jako flegmatika (dokonce sám o sobě řekl, že je flegmatik), který si rád s přáteli posedí u piva. Má smysl pro povinnost (k rodině) a do budoucnosti se dívá optimisticky.

Kategorizace podtémat a analýza rozhovoru

Nyní zde uvádím jednotlivá podtémata, která se nejčastěji objevovala napříč rozhovorem.

1. Finanční situace

Pan M zmiňoval velice často finanční situaci rodiny. Také na otázku, co je pro něho nejobtížnější, odpověděl, že peníze („*No nejobtížnější, no já se zas vrátím zpátky k těm penězům*“). Jeho hlavním důvodem, proč přestal podnikat, byl také nižší příjem („*Hlavním*

důvodem bylo teda menší poptávka, tím pádem míň práce, k tomu samozřejmě míň peněz“). Na otázku, zda ovlivňuje jeho nezaměstnanost jeho rodinu a jakým způsobem, se pan M opět vrátil zpátky k finančním otázkám (*„Ono to hlavně ovlivňuje vlastně finanční příjem tý rodiny“*). Během zaměření na zdraví se pan M opět vrací k finanční situaci (*„...ted' děti maj svý vrstevníky, jsou tam potřeba ty výdaje a našťestí teda nejsou žádný půjčky nebo tak“*). Dále zmiňuje finanční otázky i při otázce na sociální kontakty (*„Na to už ted'ka tak nějak, zas se vracím zpátky k těm financím, na to už nezbyvají ty finanční možnosti...“*), chování (*„Věděl jsem jako, že...byla tam jako nějaká jistota“*), budoucnost (*„Protože v současnosti musej vypomáhat rodiče, aby se vůbec všechno zvládlo“*) atd.

Protože zaměřenost pana M na finanční situaci byla opravdu velká, domnívám se, že je pro něho příjem velice důležitý, což se právě v nezaměstnanosti může více projevit. Zároveň ho finanční situace ovlivňuje v několika složkách osobnosti: psychologické (pan M uvádí, že kvůli nižším financím je *„z toho trošku na nervy“*) a sociální (pan M zmiňuje, že kvůli nižšímu příjmu se jeho sociální kontakty orientují spíše na komunikaci přes sociální sítě: *„na to už nezbyvají ty finanční možnosti, takže se s nima vídám míň“*). Na biologické složce osobnosti se nezaměstnanost zatím neprojevila, ale podle mého názoru to souvisí s dobou nezaměstnaností, která je u pana M pouze tři měsíce.

2. Rodina

Pan M v rozhovoru velmi často vzpomíná na svou rodinu. Při otázce na jeho obvyklý den, několikrát zmiňuje své děti (*„Děti pak se vrátí zpátky, takže nějaký čas strávenej s nima“*). Rodina a děti byly také jeden z důvodů, proč opustil své bývalé zaměstnání (*„A pak teda taky to, že jsem nebyl skoro doma s rodinou, jo, takže ty děti vyrůstali... Více méně jenom o víkendech jsem je viděl, no“*). Při otázce, jaké oblasti života ovlivňuje jeho nezaměstnanost, později připomíná, že rodinu, avšak spíše pozitivně (*„...člověk s tou rodinou může trávit daleko víc času“*). Rodinu zmiňuje i v několika dalších otázkách.

Rodina je z psychologického hlediska velmi důležitá pro nezaměstnaného jedince, protože může být hlavním zdrojem sociální opory. Pan M zohledňuje roli otce a manžela ve všech aspektech rozhodnutí, která učinil (např. rodina byla jeden z důvodů, proč opustil bývalé zaměstnání; je pro něho důležité, aby byla rodina řádně zajištěna, což dokládá vnímanou nutností brigád a předpokládanými výdaji s dětmi). I svou budoucnost si promýšlí na základě

toho, že má rodinu (zmiňuje, že pokud by byl svobodný, jednal by jinak, protože by mohl více riskovat).

3. Fyzické a psychické zdraví

Pan M byl v průběhu rozhovoru dotázán na psychické a fyzické zdraví. Jeho fyzického zdraví bylo ovlivněno v důsledku nezaměstnanosti pouze nepatrně („určitě se projevilo dostatek spánku a taková nějaká solidnější životospráva, že člověk jí víckrát denně. Takže samozřejmě jsem trošičku nabral“). Psychické zdraví bylo ovlivněno podle mého názoru více („člověk je z toho trošku na nervy“, „je to docela na bednu“). Psychické ovlivnění se konkrétně projevilo především v obtížném usínání („člověk hůř, tak něk usíná“).

V důsledku nezaměstnanosti se mohou začít projevovat různé nemoci, ať už vlivem snížené imunity nebo stresem (např. hypertenze). (Buchtová, 2000) Domnívám se však, že období tří měsíců není dostatečné, aby se začala nezaměstnanost projevovat na fyzickém zdraví člověka. Psychické zdraví se samozřejmě naruší vlivem stresu snáze, což potvrzuje i pan M. Podle mého názoru je ztížené usínání prvním příznakem zvýšeného stresu, který se však v pozdější době může projevit i změnou chování, podrážděností apod. (Buchtová, 2000)

4. Trávení volného času

Velice mě zaujalo, že pan M několikrát zmínil trávení volného času, koníčky či připravovanou dovolenou, aniž na ně byl dotázán („co se týče třeba léta, tak představy dovolených se tak nějak vypařily...“). Nyní jsou však jeho záliby ovlivněny finanční situací rodiny („Co se týče třeba výletů nebo trávení volného času, tak samozřejmě museli se omezit takové různé ty návštěvy a cestování, protože hold na to prostě nejsou peníze“). Zároveň však je nutno zmínit, že pan M si uvědomuje, že díky nezaměstnanosti získává pro své koníčky také více času („...je víc času, takže trošku ty aktivity jako koníčky“).

Myslím si, že trávení volného času je pro pana M důležitá, vzhledem k jeho promítnutí do rozhovoru. Mimo jiné také zmínil, že koníčkem mu jsou především děti („A pak teda koníček jsou děti“).

5. Délka nezaměstnanosti

Pan M často zmiňuje také dobu tří měsíců, kdy je nezaměstnaný (...protože nezaměstnanej jsem teďka ten třetí měsíc“).

Podle mého názoru jsou tři měsíce přelomovým obdobím, kdy si jedinec buď najde, nebo nenajde novou práci. Z tohoto důvodu se domnívám, že pan M si je vědom, že tři měsíce je sice krátká, ale podstatná doba nezaměstnanosti. Myslím si, že po zmapování možností si začíná uvědomovat, že nyní nastává zlom, což se promítlo do rozhovoru častějším zmiňováním tohoto období nezaměstnanosti.

6. Optimismus

Pan M několikrát zmínil, že je optimista („*Já to беру zatím ještě optimisticky, že ještě něco seženu*“). Nezaměstnanost také hodnotí spíše pozitivně („*...jako ta výzva to asi spíš je než nějaký krach nebo ztráta*“).

Domnívám se, že pan M je obdařen dispozičním optimismem, vzhledem k tomu, že je nezaměstnaný a přesto myslí stále pozitivně. Svou roli však může sehrát i jeho věk (mladší lidé jsou ve svých názorech optimističtější než starší) a také pozitivní iluze (nahlížení budoucnosti ve světle nerealistického optimismu). (Slezáčková, 2012)

Celková analýza

Pan M zmínil v rozhovoru několik podtémat, které jsem zpracovala do šesti kategorií: finanční situace, rodina, fyzické a psychické zdraví, trávení volného času, délka nezaměstnanosti a optimismus.

Při zpracovávání jednotlivých kategorií jsem zjistila, že všechny se vzájemně prolínají a překrývají, tudíž každá ovlivňuje každou, avšak podle mého názoru první dvě kategorie (tj. finanční situace a rodina) nejvíce ovlivňují myšlení a chování pana M a celkově celý jeho nynější život.

Domnívám se, že jsem pokryla několik možných proměnných, které souvisejí s nezaměstnaností, ale u pana M se projevil jen některé (např. se neprojevilo fyzické zdraví v takové míře), protože jsem vycházela především z výzkumů, které zkoumaly dlouhodobě nezaměstnané jedince. Z toho podle mého názoru vyplývá, že vliv nezaměstnanosti na osobnost se projevuje postupně s časem.

Literatura

Buchtová, B. (2000) Psychologické a medicínské aspekty nezaměstnanosti: Sborník referátů z konference s mezinárodní účastí "Psychologické a medicínské aspekty nezaměstnanosti" konané 16. listopadu 2000 v Brně. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita.

Slezáčková, A. (2012): Průvodce pozitivní psychologií: nové přístupy, aktuální poznatky, praktické aplikace. Vyd. 1. Praha: Grada.